

NAČELA:

NAČELO USTVARJALNOSTI

Je temeljno in najpomembnejše načelo LV, ker je ustvarjalnost osnovno gibalno izražanje in likovna umetnost. Ime poseben pomen pri razvijanju likovno oblikovanih in likovno izraznih sposobnosti učencev. Otroci imajo vedno možnost samostojno ustvarjati. Spodbuda za razvoj ustvarjalnosti je lahko dobro postavljena likovna naloga, ki omogoča inovativne rešitve. Ustvarjalne aktivnosti učencev so posledica čustvene napetosti, izkušenj in lastnih izraznih sposobnosti.

NAČELO SVOBODNEGA LIKOVNEGA IZRAŽANJA

Svobodno likovno izražanje je pogoj za ustvarjalnost. Upoštevamo ga pri svobodnem izburanju likovnih postopkov in likovnih rešitev vsakega posameznika. Učenci naj svobodno izbirajo likovne postopke in rešitve; imeti morajo svobodno pot do rešitve.

NAČELO INTERESA IN AKTIVNOSTI

Dobra likovna izhajaja iz interesa otrok. Otrok bo aktiven in bo lahko ustvarjal dobra likovna dela samo, kadar bo za delo notranje motiviran (izbiramo primerne teme, motive, postopke, jih motiviramo). Učenci morajo biti zavestno aktivni celo uro in imeti morajo interes. Načelo predvideva interes in zavestno aktivnost učencev pri LV.

NAČELO KAKOVOSTI IN VZGOJNE USMERJENOSTI

To načelo se nanaša na likovna umetniška dela in reprodukcije. Morajo biti kakovostne. Učence seznanjamo samo s preverjeno kakovostnimi likovnimi deli. Sposobni so vrednotiti in ločevati dobra, slaba, kičasta likovna dela samo, če imajo razvit čut za umetniško kakovost. Učitelj mora priskrbeti kakovosten material in orodja in spodbujati primeren odnos do materiala in racionalnost pri delu.

NAČELO INDIVIDUALIZACIJE IN PRILAGOJENOSTI RAZVOJNI STOPNJI

Likovni izraz otrok je individualno odvisen od razvojne stopnje posameznika. Pri LV upoštevamo razvojne stopnje otrok, značilne posebnosti vsakega posameznika. Spodbujamo individualne razlike, se jih zavedamo, upoštevamo posebnosti otroka v likovnem izražanju. Ustvarjalno likovno delo je individualno, različno, izvorno.

NAČELO NAZORNOSTI

Nazorne in jasne so predstavitve barvnih kontrastov, različnih vrst črt... Nazorna do navodila za delo, nazorno je demonstriranje likovnih postopkov, uporaba likovne tehnike. Jasni in nazorno predstavljeni so kriteriji za vrednotenje otroških likovnih del.

Čim mlajši so otroci, bolj nazorno jih seznanimo s svetom. Lahko jih neposredno soočimo z vidno stvarnostjo ali poskrbimo za nadomestila (film, slike, zvočni material).

NAČELO ŽIVLJENSKE IN PSIHIČNE BLIŽINE

Pri izbiri tem in motivov izhajamo iz neposrednega okolja otrok in zanimanj, obenem pa skrbimo, da lahko otroci do vsebin vzpostavijo čustven odnos. Pozimi pri risanju figure v gibanju rišemo tekmovanje v smučarskih skokih, pri portretu pa upodabljamo koga od staršev, prijateljev.

NAČELO POSTOPNOSTI IN SISTEMATIČNOSTI

Upoštevamo zakonitosti otrokovega razvoja in razvojna zaporedja na kognitivnem, afektivnem in psihomotoričnem področju in upoštevamo razvojne stopnje otrokovega likovnega izražanja. Upoštevamo tako, da otroke vodimo od bližnjega k daljnemu (znanega k neznanemu, preprostega k zapletenemu: najprej seznanimo z likovno tehniko, nato motiv)

NAČELO EKSEMPLARNOSTI

Izpostavimo tiste vsebine, ki omogočajo največjo kvaliteto realizacije ciljev in nalog likovne vzgoje. Izberemo tiste teme in motive, ki omogočajo najbolj kakovostno rešitev lik. naloge, izbiramo lik.dela, ki so značilna za določeno obdobje, lik. smer ali za določen lik. Fenomen.

METODE:

SPLOŠNE METODE:

1. VERBALNE:

METODA RAZGOVORA (razgovor usmerjamo, da ne zaide s teme; v frontalnih uvodih, zaključnih delih, individualno z otrokom);

METODA RAZLAGE (redko, predvsem na začetku za motivacijo in vzbuditev interesa, razlaga lik. problema in naloge; biti mora kratka, nazorna, logična);

METODA DELA Z BESEDILOM (branje izjav, misli umetnikov, napisov);

METODA RISANJA IN PISANJA (izdelava tabelske slike, zapis v zvezek)

2. VIZUALNE:

METODA PRIKAZOVANJA (najpomembnejša; prikazujemo predmete, pojave vidnega sveta, reproducirane pojave; s tem omogočimo neposredno seznanitev; kažemo lik.dela z nesporno umetniško kakovostjo);

METODA DELA Z AVDIOVIZUALNIMI SREDSTVI (grafoskop, episkop, diaproyektor, fotografije, računalnik, net,...)

3. PRAKTIČNO-MANIPULATIVNE:

METODA DEMONSTRIRANJA (prikazovanje tistega, kar ne moremo zaznati s čutili: demonstracija postopka, uporabe orodij, lik. tehnike, prikaz lik. del otrok, umetnikov. Biti moramo natančni, sistematični, nazorni);

METODA PRAKTIČNEGA LIK. IZRAŽANJA (otroku pri delu pomagamo ko jim zmanjka motivacije, nikoli pa ne posegamo v njihove ustv. postopke);

METODA EKSPERIMENTIRANJA (uporabljamo pri uvajanju novih lik. tehnik, materialov, postopkov. Vsak otrok mora imeti na voljo dovolj časa, da samostojno preizkusi in odkriva zmožnosti)

SPECIFIČNE METODE:

so sistemi načinov dela, ki izhajajo iz 4 osnovnih karakteristik estetskega fenomena v did. procesih

1. KI IZHAJAJO IZ SPECIFIČNOSTI ESTETSKE KOMUNIKACIJE:

Metoda estetske komunikacije-metoda estetskega kultiviranja in metoda širjenja elaboriranja likovne senzibilnosti

Je prenos emocionalno-estetskega sporočila in kultiviranje zavesti sprejemnika ter bogatenje njegove občutljivosti za likovne strukture. Prenos emocionalno-estetskega sporočila učitelj usmerja tako, da kultivira zavest učencev (učenci se med seboj upoštevajo in so strpni do drugačnih likovnih rešitev ter interpretacij le-teh). Učitelj upošteva, da vsi učenci ne doživljajo in presojo enako (različni estetski doživljaji, različne estetske sodbe) in učence z upoštevanjem različnosti dodatno motivira. Učenci si s tem dvema metodama širijo občutljivost za posamezne likovne komponente. Bogatijo si občutljivost za likovne elemente, spoznavajo različne strukture likovnega izražanja in pridobivajo likovna spoznanja in likovno občutljivost. Učitelj uporablja metodi tako, da izhaja od lažjemu, od splošnega k posebnemu.

M.estetske komunikacije (estetskega kultiviranja) in m.širjenja in elaboriranja lik.senzibilnosti.

Prenos emocio.-estetskega sporočila in kultiviranje zavesti sprejemnika sporočila. Bistvo je, da prenos usmerja učitelj tako, da kultivira zavest učencev (se med seboj upoštevajo, so strpni do drugačnega načina). Učenci si širijo občutljivost za posamezne lik.komponente, spoznavajo razl.strukture lik.izražanja

2. KI IZHAJAJO IZ KOMPLEKSNOŠTI LIK.POJAVNOSTI,FUNKCIJ IN PROCESOV:

Metoda kompleksnosti in prepletanja in metoda izmeničnih vplivov

Poudarjajo slojevitost likovne ustvarjalnosti in likovno-ustvarjalnih procesov. Ustvarjalna uporaba teh metod spodbuja pri učencih slojevitost likovne ustvarjalnosti (motiv, tehnika, likovni jezik, osebnost posameznika...). Učenci se likovno izražajo spodbujeni z enim od naštetih elementov slojevitosti. Učitelj med likovno vzgojnim delom preliva pozornost učencev z enega v drug sloj, isti postopek opravi pri vrednotenju (ob končani likovni nalogi).

m.kompleksnosti in prepletanja, m.izmeničnih vplivov. Obe poudarjata slojevitost lik.ustv. in procesov(motiv, tehnika, lik.jezik,...)Učitelj med delom preliva pozornost otrok iz enega v drugi sloj;isti postopek še v vrednotenju.

3. KI IZHAJAJO IZ INDIVIDUALNIK, SUBJEKTIVNIH ZNAČILNOSTI LIKOVNIH FENOMENOV:

Metoda osveščanja lastne senzibilnosti in metoda avtonomnih likovnih postopkov

Metodi iz estetskega fenomena upoštevata individualnost učencev pri likovno-ustvarjalnem delu. Ti dve metodi pripomoreta k uvajanju učencev v lastno osveščanje subjektivnosti in senzibilnosti. Učenci prehajajo iz spontanosti na samosvoj, subjektiven in vse bolj zavesten proces. Likovno oblikovanje se mora pri učencih obdržati v zavesti kot likovna izkušnja, ki jo lahko enkrat spet izkoristijo, s čimer pa povečujejo lastno likovno občutljivost, kar pa je cilj vrednotenja pri LV. Z metodo osveščanja lastne senzibilnosti učenci prehajajo od spontanega k zavestnemu subjektivnemu likovnem delovanju. Z metodo avtonomnih likovnih postopkov se pri učencih razvija individualne likovno-oblikovalske in likovno-izrazne strategije.

m.osveščanja lastne senzib.(spodb.,da v lik.delu prehajajo od spontanega k zavestnemu subjekt.lik. delovanju) in m. avtonomnih lik.postopkov(razvijajo se individ.lik-oblikov. In lik.-izrazne strategije);upoštevata individ.učencev,pripomoreta k uvajanju učencev v lastno osveščenje subjekt.in senzibilnosti; Učitelj postopa tako,da se lik.doživljaj pri učencih obdrži v zavesti kot lik.izkušnja.

4. KI IZHAJAJO IZ SPECIFIČNOSTI USTVARJALNIH PROCESOV:

Metoda transporiranja in alternativ in metoda posrednih stimulansov.

Metodi temeljita na postopku transporiranja, pri tem se sprožita izvirnost in lastno iskanje rešitve. Omogočata, da se učenci spopadejo z neznanim in novim, učitelj daje posredna navodila, pri reševanju likovnega problema in pri izvedbi likovne tehnike. Te metode pripomorejo k uspešnosti likovno-ustvarjalnega dela, saj spodbujajo učence k iskanju alternativ pri reševanju likovne naloge.

Metoda transponirana alternativ in metoda posrednih stimulansov. Temeljita na postopku tranponiranja. Učenci se lahko spopadejo z neznanim,novim,saj daje učitelj posredna navodila.

5. KI IZHAJAJO IZ SPECIFIČNOSTI LIK.TEHNİK:

Metoda direktnega učenja likovne tehnike in metoda samostojnega dožemanja in usvajanja likovne tehnike s pomočjo lastne izkušnje.

Ti dve metodi spodbujata učence k iskanju variacij v poznanih likovnih tehnikah in tehničnih postopkih ter k izvedbi izvirne likovne tehnike. Skozi svojo likovno-ustvarjalno delo učenci spoznavajo posamezne likovne tehnike. Vodi jih k razvijanju izvirnega postopka v izvedbi likovne tehnike in individualnega postopka pri tehnični izvedbi likovnega dela. Učenci primerjajo likovne

tehnike in pridobljene lastne izkušnje uporabe likovne tehnike in prepoznavajo podobnosti in različnosti med njimi.

m. direktnega učenja lik. tehnike in m. samostojnega dojetja in usvajanja lik. tehnike s pomočjo lastne izkušnje. Spodbujata k iskanju rešitve v poznanih tehnikah in postopkih ter k izvedbi izvirne lik. tehnike. Skozi lastno delo spoznavajo tehnike; Individ. znač. posameznih tehnik nato med seboj primerjajo in prepoznavajo podobnosti in različnosti.

OBLIKE DELA:

FRONTALNA:

likovno delo se izvaja z vsem razredom. Običajno pri LV v uvodnem in zaključnem delu ure.

INDIVIDUALNA:

uporablja pri LV najpogosteje, se učenci izražajo na svoboden način, kajti ne rabijo se prilagajati. Učitelj je v vlogi svetovalca, nudi individualno pomoč. Takšno delo navaja učence na samostojnost in jim krepi samozavest.

DELO V DVOJICAH:

Navaja otroke na sodelovanje, na širšo organiziranje delovnih in likovno-izraznih postopkov. Pri praktičnem likovnem delu, uvodnih motivacijskih igrah.

SKUPINSKO DELO:

formiranje skupin, ki samostojno rešujejo določene likovne naloge. Nastaja skupinsko likovno delo, ki ga ustvarja več otrok. Otroci sodelujejo, se dogovarjajo, svoj likovni prispevek prilagajajo ostalim v skupini.

SKUPNO DELO:

Prispeva vsak otrok svoj delež, ki se podreja skupno zadanemu cilju. Prispevek vsakega posameznika je njegova individualna rešitev likovne naloge.

FAKTORJI/DEJAVNIKI LIKOVNE USTVARJALNOSTI:

ORIGINALNOST: spodbujevalni dejavnik/faktor:

Je celota treh spodbujevalnih in ene likovne sposobnosti. K prvim štejemo: kreativno mišljenje/ustvarjalno mišljenje, emocionalnost, občutljivo zaznavanje/senzibilnost. Druga sposobnost so: likovne izkušnje/vizualni spomini. Pri spodbujevalnih faktorjih spremljamo individualne senzitivnosti in originalne rešitve avtorja (nepričakovane, brez tujega vpliva). Dejavniki, ki omogočajo vse to se kažejo v sposobnosti opazovanja in iskanja originalnih nadrobnosti, povezave med njimi.

FLEKSIBILNOST: spodbujevalni dejavnik/faktor;

Je celota treh spodbujevalnih in ene likovne sposobnosti. K prvim štejemo: motorična občutljivost/senzibilnost, ustvarjalno/kreativno mišljenje, emocionalnost, k drugim pa domišljivo/imaginacija. Spodbujevalni dejav. lik. fluentnosti se kažejo v okrivanju novih poti, iskanju lik. rešitev. Dejav., ki omogočajo se kažejo v fleksibilnem prilagajanju likovno izraznim sredstvom.

FLUENTNOST: dejavnik, ki omogoča;

Je celota dveh sposobnosti, ki omogočata domišljivo in motorično spretnost in dveh spodbujevalnih sposobnosti, ki omogočata senzibilnost in emocionalnost. Dejavniki/faktorji, ki omogočajo, se kažejo v motorični spretnosti pri realizaciji ideje. Spodbujevalni dejavniki fluentnosti pa se kažejo v zanimivih in novih likovnih idejah.

ELABORACIJA: dejavnik ,ki omogoča;

Je celota dveh sposobnosti, ki omogočata vizualni spomin/likovne izkušnje in domišljijo in dveh spodbujevalnih sposobnosti, ki jo spodbujata senzibilnost in ustvarjalno/kreativno mišljenje. Dejavniki, ki omogočajo se kažejo v estetski organizaciji izraza, skladnosti ideje in materiala ter likovnem planiranju. Spodbujevalni dejavniki so vidni v lik. namenu (pripravljanju ustvarjalnega procesa).

REDEFINICIJA: dejavnik ,ki omogoča;

Je celota dveh likovnih sposobnosti, ki omogočata lik. Izkušnje in domišljijo/imaginacijo in dve spodbujevalni sposobnosti, ki spodbujata senzitivnost in kreativno/ustvarjalno mišljenje. Dejavniki, ki omogočajo se kažejo kot proces uspešnega lik. transponiranja, kot zavestno redefiniranje idej, materiala ali vizualnega vtisa v nekaj novega. Spodbujevalni dejavniki redefinicije se kažejo pa v zaznavanju tistih lik. pojavov, ki so primerni za lik.transponiranje.

OBČUTLJIVOST ZA LIKOVNE PROBLEME: spodb.dejavnik;

Je celota dveh spodbujevalnih dejavnikov emocionalnost in občutljivo zaznavanje in dveh likovnih sposobnosti, ki omogočata sposobnost natančnega zaznavanja in lik.izkušnje. Spodbujevalni faktorji se kažejo v občutljivosti, doživljanju in jasnosti v interpretaciji lik.problema; dejav.ki ustv.omogočajo: prepoznavanje lik.problemov v motivu,v njihovem diferenciranju in usklajenosti v celoto.

DEJAVNIKI, KI VZPODB. USTVARJALNOST: motivirajo za ustvarjanje novega: občutljivo zaznavanje (senzibilnost), ustvarjalno mišljenje, emocije, motorična občutljivost

DEJAVNIKI, KI OMOGOČAJO USTVARJALNOST: zagotavljajo potreben material za ustv.delo:natančno zaznavanje, vizualni spomin, domišljija, motorična spretnost

RAZVOJNE STOPNJE USTVARJALNOSTI:

1. USTV. SPONTANIH AKTIVNOSTI: samostojno lik.izražanje, spontan otrokvo izraz
2. USTV. USMERJENE AKTIVNOSTI: spotano lik.izražanje ob zavestnem trudu
3. USTV. INVENCije: opažanje in izražanje novih lik.odnosov
4. USTV. INOVACIJE: doseganje sprememb v lik.izrazu z vnašanjem kompleksnejših lik.in teh.možnosti
5. USTV. POPOLNOMA NOVIH LIK-POJMOVNIH STILOV

VZPODBUJANJE USTVARJALNOSTI PRI LV:

Spodbujamo samostojnost pri nastajanju idej in jih ne podcenjujemo; sprejemamo še tako čudne in nenavadne izdelke; z alternativnimi vpr jih usmerjamo k drugačnim rešitvam, njihovo opazovanje usmerjamo na posebnosti, značilnosti, različnosti; omogočimo jim svobodno igranje z lik.materiali.

FAZE USTVARJALNEGA/KREATIVNEGA PROCESA: (OPIS POUKA)

1. **PREPARACIJA:** (uvodni del)-FAZA UČENJA: ali priprava kjer otroci skupaj z odraslimi iščejo in odkrivajo problem, spoznavanje problema in zbirajo podatke.
2. **INKUBACIJA:** (osrednji del)-FAZA IGRE nosijo in gojijo v sebi, ga premlevajo in se večkratno vračajo k njemu. Imajo o njem toliko informacij in jim je problem, (problem dobiva obrise, iskanje idej, pojavijo se rešitve, podzavestno ukvarjanje)

3. **ILUMINACIJA:** (osrednji del) FAZA USTVARJALNOSTI pojavi se dovolj kreativnih idej, ki jih skozi (razsvetlitev rešitev, nenadoma se pojavi rešitev, ideje)
4. **REALIZACIJA:** (osrednji del)- FAZA DELA realizacijo in končno (preizkušanje tega, začne se ustvarjanje in uporaba idej)
5. **VERIFIKACIJA:** (zaključni del).- FAZA VREDNOTENJA ocenjevanja vodijo k zadovoljivemu rezultatu. (ovrednotenje, analiziranje in ovrednotenje rezultata).

PLASTI LIKOVNEGA DELA:

IKONOLOŠKA PLAST

Odraža se v motivu ali temi likovnega dela (krajina, interier, figura..). Ločimo mnoge različne teme ali motive. Tema je pogosto spodb.za doživljajsko reševanje določenih lik.nalog. Tema pri umetniške ustvarjanju sicer ni bistvena plast likovnega izraza, pri delu z otroci pa je lahko pogosto spodbuda za doživljajsko reševanje določenih likovnih nalog.

TEHNOLOŠKA PLAST

Kaže se v izbiri materiala in tehnike. Kot materiale razumemo materijo barve, tuša, gline...ter kot podlage platno, papir... Postopek s katerim material spreminjamo v ustvarjalno kreacijo pa imenujemo tehnika. K risanju, slikanju, grafiki, kiparstvu, lahko dodamo še sodobni medij kot je: fotografija, film, tv, video, računalnik. Izbiramo takšen material in tehniko, ki nam omogoči uresničitev lik.zamisli.

OBLIKOVNA PLAST

Se kaže v likovnem jeziku oz. likovni strukturi. Med najpomembnejše komponente likovne strukture uvrščamo likovne elemente (linija, oblika, barva, valeur in tekstura...), katerih povezanost je odvisna od mnogih zakonitosti. Enostavnejše komponente lik. strukture so črta,oblika, barva. Ko združimo vsaj 2 elementa, se pojavi lik. struktura (simetrija, ritem). Ko pri likovnem delu govorimo o organizaciji likovnih elementov, govorimo o KOMPOZICIJI.

KOMUNIKACIJSKA PLAST

ali likovno sporočilo, to proučuje teorija komunikacij. Lik. doživetje se ne da strniti v racionalne besede. Je možnost subjektivnega doživljanja, kjer vsak opazovalec sam formulira z besedami, ki se mu ob doživljanju porajajo.

USTVARJALNA PLAST

Odseva individualnost in likovna sposobnost ustvarjalca. Umetnik likovni problem zazna in ga ustvarjalno reši. Gre za ustv. sposobnosti (razgibanost, lik. prepričljivost)

TIPOLOŠKA PLAST

kaže se v umetnikovi individualnosti. Umetnik zaznamuje celoten likovni izraz umetniškega dela. Pri ustvarjanju redko prevladuje ena sposobnost, temveč prevladujeta dve ali tri sposobnosti, ki so prepletene. Učitelj mora pri delu z učenci poznati individualne razlike, likovne tipe otrok, in jih pri individualizaciji pouka upoštevati.

METODOLOŠKA PLAST

Se kaže v metodologiji oblikovanja, v zavesti izbiri postopkov, ki jih spodbuja želja po določenem lik. izrazu na lik. delu.

STILNO-ZGODOVINSKA PLAST

Opredeljuje čas nastanka oz stil umetniškega dela. Vsako obdobje vpliva na metode oblikovanja, ki jih prepoznamo kot stil. Danes obstaja mnogo različnih stilov.

DOMOVINSKA PLAST

Se kaže v umetniških delih, ki so zaznamovana s krajem in okoljem umetnika v katerem umetnik biva in ustvarja. Podnebje, svetloba in drugi faktorji se odražajo v likovnem delu.

NACIONALNO-ZGODOVINSKA PLAST

Se kaže v umetniška pripadnosti nekemu narodu in njegovi kulturni tradiciji. Upiramo se na nacionalno umetnostno zgodovino, ta se odraža v drugih umetniških delih.

SOCIOLOŠKA PLAST

Se kaže v projekciji družbenega položaja v umetniška dela. Odražanje družbene klime, v kateri je ustvarjal. Umetnik živi v interakciji z določenim okoljem, določenimi družbenimi razmerami v katerih pripada določenem sloju.

MOTIVI:

FIGURA: likovna upodobitev človeka in ima mnogo podvrst motivov: skupinske figure, torzodelna upodobitev, akt.

PORTRET: predstavlja likovno upodobitev, telesno in zlasti duševno karakteristiko točno določene osebnosti. Ločimo: doprski, polfigurni, celofigurni, skupinski, avtoportret, karikatura.

ŽIVALSKI MOTIVI: predstavljajo likovne upodobitve živali (animalizem). Likovna upodobitve živali (animalizem)

KRAJINA ali PEJSAŽ: je motiv, ki predstavlja naravo. Glede na vrsto krajine (urbana ali ruralna), zajeti plan (široki, ozki) ločimo več vrst motiva krajine: marina (slika, ki ponazarja življenje ob vodi, podolgovati format), veduta, panorama, ruinizem (upodabljanje ruševin). Narisana pokrajina.

TIHOŽITJE: je likovni motiv, v katerem so razni predmeti nežive narave. Glede na vrsto upodobljenih predmetov ločimo razna tihožitja in to: **vanitas** (simbolika minljivosti, nečimernost minljivega življenja-smrtna glava, lobanja), cvetlična tihožitja, tihožitja s sadjem, živalska tihožitja.

INTERIER: je motiv, ki predstavlja notranjščino prostora, stavbe in je v slikah mnogokrat rabil le za ozadje pri portretu ali tihožitju. Danes je enakovreden ostalim motivom. (cerkev, razreda)

ŽANR: je motiv, ki prikazuje vsakdanje življenje. Žanrske slike so dragoceno pričevanje o človekovem življenju v različnih obdobjih naše zgodovine (poklici).

EKSTERIER: je motiv, ki prikazuje dogajanje v odprtem zunanjem prostoru.

FANTAZIJSKI MOTIVI: predstavljajo likovno upodobitev ustvarjalčeve domišljije; spodbujanje otrokovo domišlj., ne omejuje. Mnogokrat so osnova za likovno delo tudi v šoli.

DEKORATIVNI MOTIVI: ornamentalni; dajejo poudarek na ploskovitem načinu slikanja z raznovrstnimi likovnimi ritmi. Spodbuja otrokov občutek za likovni red, rabljeni redkeje.

ABSTRAKTNI MOTIVI: So izraz novejši smeri v likovni umetnosti. V 1. triadi so tuji, ker razmišljajo na konkreten način; realizirani v obliki likovnih iger (kup odpadnega listja), ob izražanju občutij pri poslušanju glasbe.

5 LIKOVNIH PODROČIJ:

RISANJE: Temelj je risba in je tudi prvi način s katerim začne otrok likovno govoriti. Temeljno likovno izrazno sredstvo je črta. Nato so še pika, oblika, svetlo-temni odnos, površina oz. struktura. Barva v risbi nima pomena ali pa je njen pomen drugoten.

SLIKANJE: je likovna dejavnost, ki ji je temelj izraza v svetu barve in črte. Osnovno likovno izrazilo je barva oz. barvna ploskev, ki jo lahko dopolnjujejo tudi črte.

GRAFIKA: je povezana s tehničnim postopkom pripravljanja plošče in s tiskanjem. Čeprav na grafiki najdemo tako barvne ploskve, kot tudi linije, je bistvo grafike tisk oz. odtiskovanje. Posebnost je postopek izdelave (tisk, odtiskovanje); uporabljamo vsa lik.izrazna sredstva (črte, oblike, barve, reliefne oblike)

KIPARSTVO: je področje, ki ga imenujemo tudi plastika ali plastično oblikovanje, je likovna dejavnost, ki oblikuje gmoto pa tudi prostor. Osnovno izrazilo kiparstva so oblike in poloblike. V kiparstvu ločimo polno (oblo, obhodno) plastiko in relief. Glede na trdoto materiala ločimo postopke dodajanja in odvzemanja materiala.

Temelj izraza so oblike in poloblike; polna plastika in relief ter dodajanje in odvzemanje materiala; lik.izrazna sredstva so prostornina in razl.obdelane površine materialov

ARHITEKTURA/OBLIKOVANJE PROSTORA: osnovna naloga je oblikovanje prostora. Ta je lahko notranji (votli) ali zunanji (lupina). Del arhitekture je tudi urbanizem, ki obravnava in razrešuje prostorske odnose med posameznimi zgradbami in skupinami zgradb. Ukvarjamo se s posegi v prostor (notranji, zunanji).

LIKOVNI ELEMENTI:

TOČKA: najbolj osnovna črka lik.govorice; z njo lahko gradimo, jo nizamo, svetlimo, temnimo.

ČRTA: abstraktni lik.izmislek, točka ki se giblje. Ločimo trde in mehke, samozavestne in plahe, enolične in zanimive. Nakazuje lahko strukturo ali je obrisna linija.

PLOSKEV: del ki ga obkrožajo črte, ima 2 dimenziji. Ločimo temeljno ploskev in like.

BARVA: fizikalni, zaznavni in izrazni fenomen. Ločimo spektralne, nekromatske, zemeljske, primarne, sekundarne in terciarne. Barvne dimenzije: barvnost, svetlost, intenzivnost. Kontrasti: svetlo-temno, toplo-hladno, komplementarno (ru-vi, or-mo, rd-ze)

POVRŠINA: struktura-zgradba(hrapavost), faktura-obdelava, tekstura-na površini vidna struktura ali faktura; frotaž

VOLUMEN: prostornost; izraža v kiparstvu, oblik.prostora

PROSTOR: osnovni el.arhitekture, dimenzije (višina, globina, širina, čas)

ELEMENTI MOTIVACIJE:

ZBURJENJE, NAPETOST IN ZANIMANJE ZA AKTIVNOST:

splošen pogoj da do lik.izražanja pride. Otrok zanimanje črpa iz družine, okolja, kult.kraja, ki ga presenečajo z novimi dražljaji. Učitelj s svojo pozornostjo, metodami učencu zbuja dol.stopnjo napetosti in s tem pozornosti do lik.dela. To pripomore, da je učenec motiviran in pripravljen za lik.delo.

NOTRANJA:

Če učenca določeno področje zanima, bi rad o tem kaj več izvedel. Resničen interes za določen problem. Otrok čuti potrebo po likovnem raziskovanju in izražanju in želi vedeti več. Vir je v njem, ocena ga ne zanima, vključuje se v krožke. Iskren interes za določen problem, pristno zanimanje za delo.

ZUNANJA:

Učencev z zunanjo motivacijo je na razredni stopnji mnogo manj kot na predmetni. Delajo za oceno, pohvalo, nagrado. Želijo zadovoljiti učitelja,starše, da je njihovo delo videno in da veljajo za pridnega. Trudijo se zato, da bi bilo njihovo likovno delo predstavljeno na razstavi, da bi ga kdo videl. So zelo aktivni, vendar za oceno. Zadovoljevanje želja učiteljev, staršev, postavljanje pred vrstniki, pohvala in veljati za bolj pridnega.

STORILNOSTNA MOTIVACIJA:

Pri likovni vzgoji se kaže tako, da ambiciozno učenci dajo vse od sebe, ne da bi pričakovali pohvalo. Ambiciozni tudi pri drugih predmetih. Značilna za nadarjene učence, ki pa so skromni. Niso vnaprej prepričani v svoj uspeh. Dosegajo kvalitetne izdelke, v razvoju prehitevajo vrstnike, pripravljeni sodelovati v skupini. Za spodbujanje storilnostne motivacije so primerne skupinske slike na tabli, pred šolo, skup.dekoracija panoja.

MOTIVACIJA KOT ZAVEST O CILJU LIKOVNEGA IZRAŽANJA:

Na razredni stopnji predvsem na konkretnih ciljih (izdelki otrok), manj na vmesnih ciljih (razlikovanje drugih lik.področij), najmanj pa jih motivira oddaljeni cilji.

MOTIVACIJA KOT NIVO ASPIRACIJE:

Učence vodimo individualno, da dosega cilje v skladu s svojimi zmožnostmi, učenec tekmuje sam s sabo, samostojno izbira motive in tehnike in je zato bolj motiviran

RADOVEDNOST, INTERES KOT MOTIVACIJA:

Radovednost se kaže ob odkrivanju nove likovne tehnike, z raziskovalnim pristopom k materialnemu mešanju barv (problemski pouk). Učitelj gradi pouk LV na željah po lepem, urejenem, kar je interes učencev. Interes razvijamo tudi, če snov posredujemo strokovno, bolj kot razlago uporabljamo razgovor. Dobro je, če se z vsakim ukvarjamo individualno.

LIKOVNI MOTIV KOT MOTIVACIJA:

Usposabljam jih za doživljanje lepote v naravi, motiv jih prevzame, želijo ga narisati. Posebej jih prevzamejo motivi iz njihove okolice. Znano je, da narava in umetniška dela privlačijo odrasle in otroke. Motiv v naravi učence prevzame, želijo ga naslikati. V umetninah dobijo učenci vzpodbude za lastno ustvarjanje.

MATERIALI,ORODJA IN TEHNIKA KOT MOTIVACIJA

Barve, čopiči, papirji, glina privlačijo učence in jim vzbujajo željo, da z njimi nekaj ustvarijo.

Ponuditi moramo različne materiale; zanimive in kakovostne.

POGOJI MOTIVACIJE:

- Otroci bodo notranje motivirani, kadar bo likovno delo izhajalo iz njihovih potreb ter upotevalo njihove sposobnosti, interese in zmožnosti.
- problem mora biti prilagojen otrokovim sposobnostim. Težki problemi slabijo motivacijo, jih niso sposobni dojeti, uspešno rešiti...
- za kvaliteto notranje motiviranosti je potrebno, da se otroci zavedajo smotra in cilja svoje dejavnosti.
- pri likovnem delu otroci ne smejo biti obremenjeni z dejavniki zunanje motivacije. Motivacija je v prvi vrsti odvisna od kvalitetno zastavljenega in izpeljanega uvodnega dela likovne dejavnosti.
- Na motivacijo vplivajo še prijetno in sproščeno vzdušje med delom, dobra materialna priprava, dovolj časa za delo, odprta naravnost likovnega dela.

Otroci so notranje motivirani, kadar likovno delo izhaja iz njihovih potreb, upošteva njihove sposob, zmožnosti in interese; problem mora biti prilagojen otrokovim sposob in predstavljati izziv; zavedati se morajo smotra in cilja dejavnosti; ne smejo biti preobremenjeni z dejavniki zunanje motiv; prijetno in sproščeno vzdušje med delom in dobra materialna priprava ter dovolj časa.

LIKOVNE TEHNIKE:

RISARSKE LIK.TEHNIKE:

Suhe tehnike: svinčnik(mehki, črtne risbe,polnjenje površin,vse vrste papirja); oglje(hrapav papir, popravljajo, brišejo, svetlijo in fiksirajo); kreda (na rahlo hrapav, fiksirajo, asfalt); flomaster (gladek list, temni flomaster); kemični svinčnik; črtna praskanka(bel papir z voščenkami+tuš z milom+tempera); frotaž (tanjši papir, voščenska).

Mokre tehnike: tuš(trska, trstika, gosje pero, tanjši čopič, peresa); trska in tuš(razl.intenzivna črta); pero in tuš(črtni motivi, pravilna drža in pritisk); brisalec tinte(negativna risba); lavirana risba(vodotopni flomastri, na moker papir ali paleta); enobarvna luščenska(gosta tempera, preko tuš in speremo).

SLIKARSKE LIK.TEHNIKE:

Slikanje s suhim materialom: voščenske in oljni pasteli; suhe barvice; barvne krede in suhi pasteli (asfalt);

Slikanje s mokrimi materiali: tempera; vodenke/akvareli; na mokro podlago (gladek papir+vodenke); gvaš; barvni tuši(pihanke); šablone (negativne in pozitivne, barvajo okrog lika);

Lepljenje barvnih papirjev: barvni papir; revialni papir; blago in drugi materiali

Mešane tehnike: luščenska, praskanka, tempera-lepljenka, tempera-voščenska, mokro na morko, slikanje na sveži sneg.

GRAFIČNE LIK.TEHNIKE:

odtiskovanje delov telesa; pečatniki; kolažni tisk; tisk s šablonami; kolagrafija; monotipija; suha igla; rač.grafika

KIPARSKI LIK.MATERIALI:

glina, mavec, siporeks, žica, les, naravni materiali, papir, valovita lepenka, odpadni material

RAZVOJ OTROKOVEGA LIKOVNEGA IZRAŽANJA:

- 1. VIDENJE-VEĐENJE:** (6-9 let), riše na način, kot ve da obstajajo neke stvari, nato riše, kar vidi. Npr. kar ve: Nariše konja s konjenikom z dvema nogama. Rišejo to, kar o predmetu vedo in ne kaj vidijo. Upodabljajo osnovne vizualne znač. predmetov, iz vidnega sveta, temeljijo na miselnem urejanju vizualnih vtisov (poševna gladina)
- 2. ČUSTVENOST-RACIONALNOST:** Upodabljajo predmete in ljudi tako kot čutijo (npr. policista večjega od avtobusa, ker je bolj pomemben kot avtobus). Racionalni odnosi: papiga in pes sta enako velika, ker ju ima enako rad. Večje upodobijo tisto, kar se jim zdi pomembnejše. Z razvojem racionalnost spodrine čustvenost (bolj realno)
- 3. NAZORNOST-REALNOST:** mlajši bolj težijo k nazornosti (kotrasti, jasne čerte). Odnos med navpičnico in vodoravnico Uporabljajo barve, ki so med seboj najbolj oddaljene.
- 4. RAZLIKE-PODOBNOSTI:** Najprej spoznavajo svet na podlagi iskanja razlik, nato šele podobnosti. Svet najprej spoznajo na podlagi iskanja razlik, nato podobnosti. Mlajši slikajo čim bolj različne stvari in barve, starejši navdušeni nad odtenki iste barve, sorodne.
- 5. DELNO-CELOSTNO OBVLADOVANJE FORMATA:** Na stvar gleda najprej delno skozi tulec, nato prične gledati celostno. Npr. stvar postavi pravokotno na hrib, ali dimnik stoji poševno na strehi. Manjši obvladajo manjši del podlage, ko se premaknejo po listu, prej narisano ne upoštevajo.
- 6. OŽJI-ŠIRŠI MOTIVNI SVET:** V zgodnjem obdobju je otrokov svet omejen le na dom, vrtec in šola. Izkušnje v njegovem svetu se večajo in spoznava različne stvari. Tako mu lahko ponujamo raznolike motive. Mlajši motivno ožje usmerjeni (znanje, interesi, izkušnje)
- 7. MOTORIČNE SPRETNOSTI:** motorika otrok se razvija z leti (uvajamo nove tehnike)
- 8. VPLIVI ŠABLON IN POSNEMANJA:** Povzeto od drugod, npr. spominske knjige. S prihodom otroka v šolo se razširjajo, pred šolo niso dovezetni na vplive iz okolja (kaj je lepa risbica-1. razred)

RAZVOJ SPOSOBNOSTI OTROK V 1. TRIADI:

koncentracija in pozornost se povečujeta, domišljija rahlo upada, prav tako motivacija in emocije. Povečujejo se spominske sposob, sposob. natančnega in usmerjenega opazovanja ter motorične spretnosti.

Razvoj likovnega izražanja in ustvarjanja otrok:

1. DOBA ČEČKANJA (2-3let):

Opazi, da risalo pušča sled in dobi veselje. Čačke pomenijo življenjski ritem. Vodoravnice in navpičnice prične vleči in te pomenijo, da ima prirojen občutek za stabilnost in ravnotežje. S črtami in ploskvami razisuje življenjski ritem, izpolnjuje format v smislu stabilnosti in ravnotežja. Otroku je prirojen občutek za ritem-lomljena črta. Klobčiči, vodoravnice, navpičnice, cik-cak so temeljna doživetja v otroški risbi te dobe. Čačke ne pomenijo ničesar, jih ne sprašujemo, kaj pomenijo čačke. Pozneje otrok čačke tudi poimenuje. Počasi prehaja v predmetno upodabljanje, kajti vedno jim daje isti pomen.

2. DOBA GLAVONOŽCEV (3-4let):

V krožno, eliptično ali kvadratno glavo vstavi oči, nos, usta, doda roke in noge-glavonožec. Krožna oblika pomeni vse telo (znotraj, zunaj). Sprva lebdi, nato jih postavi na vodoravnico ali rob lista (konec 4. leta). Risba glavonožca je vedno enaka, ne glede na to koga riše. Zapolniti hoče cel prostor, uporablja figure (živa bitja z mehкими, predmete z oglatimi oblikami).

FAZA IZRAŽANJA S PRIMARNIMI SIMBOLI (1-3 leta):

Igra kot oblika opazovanja in izražanja. V prvem letu:

Risanje iz lakta, zglob se ne giblje, dvinčnik se redko dvigne s papirja, uživanje v aktivnosti. Točka, vertikala, horizontala, diagonala, krog in križ. Likovnih del ne poimenuje. Risanje je rezultat postopnega razvoja senzomotoričnih sposobnosti in potrebe po gibanju, akciji. Aktivnost otroka je potrebno opazovati. Fizično raziskovanje (kakor tudi dotik ali gib).

2 leti: večja pozornost sledem na papirju, različni prijemi risala.

3 leta: imenovanje primarnih simbolov, držanje papirja, krog označuje predmet, kar ni oponašanje temveč izum, vibriranje označuje gib, zgoščene linije pa maso.

3. DOBA ATRIBUTOV ali DODATKOV (4. leto):

Otrok opazuje natančneje, postaja zahtevnejši, risbo človeka dopolnjuje, zanimajo ga atributi (dodatki, podrobnosti).

Pojavi se neomejeno št.prstov, več neenakih ušes, pričeska, niza gumbe v nedogled z njimi nadaljuje še kar po zdraku-avtomatizem, nekatere dodatke pa tudi izpusti. Nekatere ploskve otrok pri 4 letih že poskuša pobarvati (GLAVO, TRUP, DEL OBLEKE...). Barva ga ne zanima, pomembnejša je oblika. Barve ne povezuje z vidnimi vtisi, proti koncu pa se že pojavijo barvni znaki (dol.predmeti v dol.barvi)

4. DOBA RAZLIKOVANJA SPOLOV (5. let):

Otrok opazi, da so ljudje različni, upošteva razl.v pričeski, oblačenju, pomaga z dodatki. Upošteval razlike v oblačenju, pričeskah, pomaga si z značilnimi dodatki-pipa, brki, klobuk, metla...vsi ti predmeti so postavljeni ob figuri; najprej nariše golega človeka in ga obleče (prejšnja slika ga ne moti in ne briše); značilna je rentgenska slika-skozi obleko vidimo noge, trup ter transparentna-hišo riše od zunaj in hkrati dogajanje v njej.

5. POJAV PROFILA in ŽIVALI (5-6. leta):

Zanimajo ga živali, se istoveti z njimi, riše jih v profilu glave obrača v en face. Živali so si med seboj podobne, število nog ne ustreza resnici, nemogoče je prepoznati živali. Personifikacija ali ekonomičnost. Človeško figuro zasuka v profil postopoma glava, noge, roke, telo. Figure so okorne, napake so izraz značilnosti in pristnosti otroške risbe. Zaznava in na slikovni površini izrazi prve prostorske orientacije.

6. GIBANJE (6 let):

Figure spravi v gibanje, roke in noge spravi v različne položaje, nagne telo. Ponavlja figure, se ne prekrivajo, sledijo ena drugi-filmski način. Na figuri ponavlja roko, nogo-nakazuje gibanje:mного koles, vozila vozijo.

2. FAZA OTROŠKEGA REALIZMA (4-6 let):

Faza izražanja s sestavljenimi simboli (faza shem): otrok risbe ne poimenuje, ji ne daje pomena, ne razmišlja ob akciji risanja. Rosba najprej izzove predstavo, kasneje riše premišljeno:

1. faza: likovna aktivnosti-likovno delo-miselne operacije

2. miselne operacije- likovna aktivnost-likovno delo

Deli sestavljajo celoto. Simboli predstavljajo komunikacijo s samim seboj. Ob vizualni reprezentaciji so dodani simboli nevizualnih obeležij (hitenje, skakanje, zvok...). Govorimo o perceptivnem egocentrizmu, kjer predmeti obstajajo »sami po sebi«. Figure postajajo pokončne, ne lebdi v zraku, pojavi se linija neba in tal.

-talne linije

-transparentnost, razstavljeni prostor, (dimnik ni več poševen in se ne kadi več iz njega)

-pojav barve (4. ali 5. leto): lokalnih barv ne uporablja (modra, rdeča, zelena)

-pojav človeka (4. ali 5. leto): telo, roke, noge, lasje označujejo spol, okončine dobijo debelino.

-po 5. letu se pojavi profil s strani, osnovno nakazovanje gibanja
-scheme

STOPNE RAZVOJA LIK.IZRAŽANJA: GLEDE NA NAČIN: primarni simboli, izražanje s sestavljenimi simboli, intelektualni realizem, vizualni realizem, likovni pojmovni sistem: obdobje čečkanja(2-4); simbolov(do 7.leta); oblik in pojavov (do 8.leta); oblik in pojavov ter stabilizacije (do 10.leta); polnega lik.izraza v prikazu oblik in pojavov (do 14.leta); prehoda iz faze oblik in pojavov v obdobje zrelega lik.izraza (do 16.leta)

PRVI in DRUGI RAZRED OŠ:

PODZAVESTNO, SPOTANO DELO, PREVLADA EMOCIJE;

lik.dejavnost podzavestna in spontana, prostor dojemajo s pomočjo talne črte(lahko tudi rob lista), direktno risanje brez podrisovanja in popravljanja, sistematičnost neposrednost simbolična uporaba barve,

zvrčanje oblik (obračanje liste med delom,skupna talna črta se izgubi); rentgenska slika(prekrivanje,izrez); razgibano upodabljanje člov.figure,pojavi se profil,realnejši prikaz;

čustveno razmerje (velikostne odnose in podrobnosti podrejajo); transparentnost in gibanje; učitelj mora ustvariti primerno del.vzdušje,razgibati čustva,povečati predstave o motivih,tehnična navodila,formati

TRETJI in ČETRTE RAZRED OŠ:

PREHOD IZ SPONTANEGA V ZAVESTNO DELO:

naravne pojave dojemajo bolj popolno,zanimajo se za dejajle,narišejo; pri delu bolj vzrajni,bolj natančni,večje ročne spretnosti; pojavlja se tako spontano delo brez razlag kot tudi zavestno; razumejo lik.nalogo; postanejo bolj kritični-primerjajo izdelke, ne dovolijo posnemanja; uvajamo prve teoretične razlage;zahtevnejše tehnike.

3. FAZA OTROŠKEGA REALIZMA:

-transparentni prikaz

-prikaz akcije v fazah giba (več žog za gibanje žoge, 4 noge-nekdo teka, več koles-avtomobil se pelje)

-emocionalni proporc (poudari tisto, kar mu je všeč, mu je naklonjen, psa in papigo nariše oba enako velika)

- semantična, ikonološka perspektiva (gotika, egipčansko slikarstvo)

-zvrčanje oblik (vsaka hodi na svoji strani ceste)

-razstavljenje oblik(razloži hišo, eno stranico poleg druge)

-vertikalna perspektiva: navpična perspektiva, talna črta, ki se ponovi. , kar mu je bližje gre v spodnji pas, kar mu ni, je višje (egipčansko slikarstvo)

Obrnjena/ inverzna perspektiva: kar je bližje je večje, kar je spredaj otrok nariše ožje, kot tisto kar je od zadaj. Nariše vse kar ve, ne kar vidi. (gotika)

-poliperspektiva (poli=več, večperspektivnost, vse se vidi iz vseh strani, prt, ki gleda čez mizo, zloži vse v eno zgodbo.)

LIKOVNI RAZVOJ OTROKA V 5. RAZREDU OŠ

- bogati likovni razvoj
- samostojnost
- teži k realističnemu oblikovanju predmetov, prehod iz abstraktnega na čutni realizem

- figure loči po spolu

4. FAZA VIZUALNEGA in OPTIČNEGA REALIZMA (11-14 let)

- zanemarjanje tistega kar o predmetih ve.
- likovni izraz se približuje izrazu odraslih.

VERTIKALNA PERSPEKTIVA: nizanje figur od spodnjega roba navzgor-kar je nižje je bližje, prostor

RAZSTAVLJANJE OBLIK: hkraten prikaz čelne,hrbtne in bočne strani predmeta

OBRNJENA PERSPEKTIVA: elementi obrnjeni kot jih vidijo

POLIPERSPEKTIVA: upodobljeni predmeti iz razl.zornih kotov

PRAVI KOT: na eni ravnini nariše vse

VREDNOTENJE:

Se pojavi v 3 pogledih: kot eden izmed ciljev LV, kot področje LV in kot zaključna faza ustvarjalnega procesa.

FORMATIVNO oz PROCESNO VREDNOTENJE: je sprotna ocena. namenjeno ugotavljanju stanja, odpravljanju težav in spodbudam za nadaljnje delo.

Primer formativne/sprotne ocene:

Nik, tvoja slika je zelo uspela, saj si dobro razporedil obe figuri in z barvami zapolnil ploskev tako, da se predmeti med seboj ločijo. Pri delu si bil dovolj vztrajen in na zanimiv način si izkoristil možnosti slikanja z barvnimi kredami na sivo podlago.

STIMULATIVNO oz FAZNO VREDNOTENJE: ob zaključku didaktične enote. Je končni zapis, torej sumativna ocena mora biti konkretna, spodbudna, pregledna in razumljiva. Ne sme biti preobsežna pa tudi ne preskopa, mora vsebovati opis dosežkov na vseh področjih (K, A in P).

Primer sumativne ocene:

Mojca loči in poimenuje osnovne likovne tehnike. Po likovnih področjih loči osnovne materiale in orodja. Loči likovne ustvarjalce in njihove stvaritve. Pri vodenem opazovanju opazi likovne elemente na predmetih in v naravi. Se sproščeno likovno izraža in uporablja domišljijo in likovni spomin. Rada se preizkuša v novih likovnih tehnikah. S svojimi izdelki se hitro zadovolji, skuša slediti predstavljenim likovnim tehnikam. Sodeluje pri vrednotenju izdelkov. Sovrstnike zna pohvaliti za lep likovni izdelek.

Taksonomija:

-taksonomija za kognitivni razvoj: znanje, razumevanje, uporabljivost, razčlenjanje in vcelotenje, vrednotenje

-taksonomija za psihomotorični razvoj: posnemanje, ročna spretnost in natančnost, usvajanje

-taksonomija za afektivni razvoj: dovezetnost, odzivnost in ponotranjenje vrednost, doživetost.

KRITERIJI ZA VREDNOTENJE:

RAZVOJNI (primeren motiv, kako ga upodablja, podrobnosti, primerno št.barv,...),
USTVARJALNI (originalno, nevsakdanje, brez šablon, nepričakovano),
MATERIALNO-TEHNIČNI (primeren format, možnosti uporabe materialov)

OPISNO OCENJEVANJE:

usmerjeno k oblikovanju zapisa z vrednotenjem prepoznani učenevih dosežkov, v razmerju do učnih ciljev in njegovih prejšnjih dosežkov. Pomeni popolno individualizacijo ker učitelj za vsak did.sklop opiše vsakega učenca posebej in ga ne primerja z drugimi. Vsebuje otrokovo ime, nastaja sproti, primerja napredek posameznika. Je dobra povratna inf (ponudi kvalitetne rešitve, opozori na pomanjkljivosti)

1. KOGNITIVNO PODROČJE:

usvojitev pojmov, principov,ki temeljijo na besednih ali drugih simbolih, posredovanih s pomočjo analiz, sintez, opazovanj.Razumevanje pojmov in pravil ter njihovo uporabo pri lik.izražanju, kritično vrednotenje.

2. PSIHOMOTORIČNO:

usvajanje spretnosti pri praktičnem delu, motorična občutljivost,teh.spretnost

3. AFEKTIVNO:

prizadevnost, natančnost, trud, vztrajnost, doživljanje lik.stvaritev in problemov v okolju, samozavest, samostojnost

SPROTNO ali FORMATIVNO OCENJEVANJE:

učitelj ocene zapisuje sproti,saj na tak način otroka spremlja,ga dobro spoznava,...Primerni so kratki komentarji k njegovim izdelkom (povratna info). Najprej napišemo pozitivne,še nato morebitne pomanjkljivosti, predlagamo boljšo oceno in optimistično zaključimo. Ocena ima za otroka motivacijski name. Z oceno spremljamo otrokov celovit lik.razvoj na vseh 3 področjih.

SUMATIVNO OCENJEVANJE:

končna opisna ocena. Biti mora konkretna, spodbudna, pregledna in razumljiva. Ne sme biti preveč obsežna. Vsebuje naj opis dosežkov z vseh 3 področij in poudarja napredek na področju LV.

LIKOVNI TIPI OTROK:

1. GLEDE NA LIK. DEJAVNIKE:

VIZUALNI(stvari želi videti,realistično izraziti podobnosti),

IMAGINATIVNI (ima večjo predstavljalnost in dela po domišljiji),

INTELEKTUALNI (načrtuje gradnjo dela,želi vedeti več),

EKSPRESIVNI(privlači struktura,barva, zvok,prepušča se čustvom,spontanosti),

SENZITIVNI (rabi neposredno spodbudo-dotik, vonj,vid,sluh),

TIP LIKOVNEGA SPOMINA(zanaša se na spomin, strukturo je že nekje videl),

ANALITIČNI(izhaja iz detajlov in jih povezuje v celoto),

SINTETIČNI (vidi celoto,jo razgradi,oblike poenostavlja),

MOTORIČNO-TEHNIČNI(spretno izvede dela),

NESPRETNI TIP (daje vtis nespretnosti in nepopolnosti)

2. GLEDE NAAFINITETO: (primer, ki mu boš določil tri različne tipe)

KOLORISTIČNI (primarni izraz barva, brez črt, vse je na barvnem izrazu)

GRAFIČNI (raje ima risbo, črte ki so močno prisotne tudi v sliki, vidimo črte, črtni izraz, prepoznamo tudi, ko barvo odmislimo, barva nas ne sme zapeljati.)

KONSTRUKTIVNI (gradi lik.delo na enem mestu, element za el., grajeno je premišljeno, črtno, v naprej domišljeno-LEGO KOCKE),

IMPULZIVNI(spontan, nedosleden, gradi istočasno po celi površini, v celoti, spontanost, po celem gradi hkrati, ni čvrste gradnje),

PROSTORSKI (nakazuje optični prostor, optičen prostor, prikaz prostora, roke so npr. spredaj...),

DEKORATIVNI(gradi ploskovno, stvari postavlja eno ob drugo, ploskovno, prostor se ne prikaže, ni zaobljanja, vse je postavljeno drugo ob drugo.)

3. GLEDE NA OSEBNOSTNE POTEZE:

HITRI, POČASNI, PEDANTNI, POVRŠNI, AKTIVNI, PASIVNI

□ v nižjih razredih ekspresivni, koloristični, sledijo jim imaginativni in dekorativni, nato pa še senzitivni in impulzivni. Zelo malo je vizualnih in grafičnih.

PROBLEMSKI POUK - PROBLEMSKA NARAVNANOST POUKA:

fleksibilen, ustvarjalen in dinamičen proces učenja na problem.situacijah; problem.situacija pri učencih izzove miselne procese, ki jih pripeljejo do znanja in izvirnih rešitev. Spodbuja notranjo motivacijo in zavzetost učencev. Temelji na dvosmerni komun.med učencem in učiteljem. Učitelj učence spodbuja in jih pri delu usmerja.

1. SUBJEKTIVNI DEJAVNIKI:

problemski pouk naj omogoča razvijanje zmožnosti za ohranitev izkušnje (retencija), prepoznavanje naučenega (rekognicija), uporabo naučenega(reprodukcija). Označimo lahko izbiro oblik, metod pouč.in učenja ter učiteljevo poznavanje umskih in lik.zmož.posam. Učitelj mora upoštevati učne stile učencev:zaznavni, spoznavni, stil po mišljenju, stil po delovanju. Na uspešnost učenca vplivajo tudi raven obvladovanja jezika, zmožnost motiv, lik.nadarjenost.

2. OBJEKTIVNI DEJAVNIKI:

učitelj načrtuje delo in cilje sebe in učencev ter cilje programa. Pri načrtovanju mora upoštevati primernost učilnice, št.učencev, določene vloge učencev, učitelja in programa, materialne razmere, priprava in uporaba primernih medijev.

CILJNA NARAVNANOST POUKA:

učitelj mora optimalno izbrati, oblikovati in načrtovati cilje. Za doseg cilja so naloge tiste, ki določajo učencem kaj morajo delati, da jih bodo dosegli. Učitelj predvidi razl.poti, ki privedejo do skladnega razvoja vseh vidikov učencčeve osebnosti (kognitivni, afektivni, psih-motorični). Jasno postavljeni cilji omogočajo pravilno izbiro metod in oblik dela ter medijev za realizacijo izbrane lik.naloge. Čeprav so cilji za določeno razvojno stopnjo oblikovani enotno, mora učitelj upoštevati individ.posebnosti učencev. Učitelj jih mora načrtovati tako, da učenci likovne in druge pojme razumejo, doživijo in jih lik.izrazijo.

1. VZGOJNI CILJI:

predstavljajo osebni razvoj učencev, njihove moralne in estetske norme v sprejemanju in preoblikovanju narave in okolja. Pripomogli naj bi k razvoju vzgojne osebnosti:

ESTETSKI (spodbujajo interes in potrebo ter razvijajo zmožnost estetskega doživljanja in dojetanja lepote), **SOCIALNO-MORALNI**(razvijajo učenčev odnos do soljudi in okolja), **EMOCIONALNI**(razvijajo pozitivna čustva, doživljanje, veselje, sproščenost)

2. IZOBRAŽEVALNI CILJI:

dopolnjujejo vzgojne in učencu omogoča vsestranski razvoj. Nanašajo se na družben vidik. Pripomogli naj bi k pridobivanju znanja ter pri razvoju lik.sposob.učencev.

INFORMATIVNI(določajo vsebino lik.problemov),

FORMATIVNI (določajo strategijo reševanja naloge),

KONČNI(obsegajo načrtovanje napredka učencev),

PROCESNI(obsegajo vse, kar poučujejo učitelji in učenci v uč.procesu),

RAZVOJNI ali FUNKCIONALNI(povedo, kako učenci usvajajo znanje, izostrujejo misli, razvijajo spretnosti. Doseganje teh omogoča problemsko zastavljena naloga)

UČNO VZGOJNE STRATEGIJE: **IZHODIŠČA ZA NAČRTOVANJE POUKA LV:**

- učitelj lahko pouk prične z razlago LIKOVNEGA PROBLEMA. Poišče primeren motiv in likovno tehniko. Poudarek je na **KOGNITIVNEM VIDIKU POUKA**.
- Učitelj lahko najprej učencem predstavi izbran MOTIV. Z ustreznimi metodami. Pri takem načrtovanju je poudarjen **AFEKTIVNI VIDIK**.
- Učitelj lahko pouk LV prične s predstavitvijo zanimive LIKOVNE TEHNIKE. Izbere primeren motiv, ki mu doda še ustrezen likovni problem. Takšno načrtovanje poudarja **PSIHOMOTORIČNI VIDIK**.

-začne lahko z razlago LIKOVNEGA PROBLEMA. Temu poišče primeren motiv in lik.tehniko. Poudarjen je kognitivni vidik, afektivni in psihomotorični sta v funkciji spoznavanja

-učencem lahko najprej predstavi izbran MOTIV. Z ustreznimi metodami učencem približa še lik.problem, skupaj izberejo najprimernejšo tehniko za realizacijo. Poudarjen je afektivni vidik, kognitivni in psihomotorični sta v funkciji poglobljanja in lik.izražanja doživetega.

-pouk LV lahko prične tudi s predstavitvijo zanimive LIKOVNE TEHNIKE. Ob tem najprej izbere primeren motiv, ki mu doda še ustrezen lik.problem. Takšno načrtovanje poudarja psihomotorični

vidik, kognitivni in afektivni pa sta v funkciji uspešnega razvijanja motoričnih spretnosti.

NAČRTOVANJE LIK-VZGOJNEGA DELA:

- 1. LETNO**=podajajo se globalni cilji, glob.se določijo materiali, tehnike, predvidevajo se možne spremembe v org,prostora, načrtuje se ogled razstav v galeriji,priprava razstav, obisk umetnika....
- 2. PO OBDOBJIH**=zajema en letni čas. Povezovanje LV z naravo, družb.dogodki, prazniki, praznovanji. Določijo se cilji in več dejavnosti. Za naslednje odb.se določijo glede na doseženo stanje v prejšnjem.
- 3. PROJEKTNO**=lahko zajema razl.časovna obd.Določiti moramo glob.cilje, razvojne, potek projekta, udeležence, material in teh.zahteve, časovni obseg. Izdelati podroben načrt. Moramo ga spremljati in ga na koncu ovrednotiti z razl.stališč.
- 4. TEDENSKO**=navadno se dotika določene teme,ki jo obdelamo v zelo kratkem čas.obd.Načrtujemo par aktivnosti,kjer se otroci s podobnih lik.problemom srečajo na razl.načine.
- 5. DNEVNO**=sestavni del vsake ure v razredu.Na uro se pripravi vsebinsko, pedagoško, materialno, psihofizično. Učna ura je artikulirana na uvodni del, osrednji in zaključni.

TIPI UČNIH UR:

- 1. GLEDE NA VSEBINO DID.ENOTE**=ure praktičnega dela, ure teoretičnega dela oz.vrednotenja
- 2. GLEDE NA VARIACIJE PRI OBVLADOVANJU LIK.PROBLEMA**=ura urjenja(lik.problem spoznamo z učenjem,nato z vajo), ura spontanega učenja(z ustva.delom, če so motivirani), ura sprejemanja umetniških del(problem analiziramo kot teoretično uro ali uro opazovanja um.del)
- 3. Z VKLJUČEVANJEM TEORETIČNIH in PRAKTIČNIH UR:** ura učenja(spoznanje in zbiranje podatkov o lik.problemu), ura igre(učenec se sprosti, improvizira in išče rešitev,še ne najde), ura ustvarjanja(pride do originalne rešitve), ura dela(ustvarjalno idejo realizira), ura vrednotenja (vrednotenje rezultatov)
- 4. GLEDE NA UČNO OBLIKO**=individualni pouk, skupinsko, frontalni

BARVE:

OSNOVNE BARVE: rumena, rdeča, modra

PESTRE BARVE=žive, čiste, nasičene, ne vsebujejo bele ali črne

MANJ PESTRE BARVE=pestra+pestra (čim bolj jih mešamo, manj pestre postajajo)-barvni odtenki; pestr+nepestra-svetlostni odtenki; so puste in žalostne

NEPESTRE BARVE=nevtralne:črna, bela in siva.

Slikarske tehnike: slikanje s tempera barvami, vodenkami, gvaš. Materiali: tempera, vodenke

ČRTNA RISBA=risba, ki je izražena z razl.črtami:tanke, debele, kratke, dolge, ravne, krive, sklenjene, nesklenjene, prekinjene, neprekinjene. Narišemo jo lahko z razl.risarskimi materiali.

2 NAČINA UPODOBITVE V KIPARSTVU:

prostostoječi, obhodni kip in relief. Podobnosti: tipljivost, oba lahko izdelujemo iz razl.materialov in z dodajanjem, odzemanjem. Razlike: obhodni kip si lahko ogledamo iz vseh strani, lahko ga obhodimo, relief pa samo z ene in ga ne moremo obhoditi.

LIKOVNA NADARJENOST IN LIKOVNI TALENT:

Nadarjeni so tisti, ki so pokazali visoke dosežke ali potencialne na intelektualnem, ustvarjalnem, specifično akademskem ali ustvarjalnem področju... Torej tudi tiste s potencialnimi zmožnostmi za take dosežke in sicer na naslednjih področjih:

Splošna intelektualna sposobnost, specifična akademska (šolska) zmožnost, kreativno ali produktivno mišljenje, sposobnost vodenja, sposobnost za vizualne in t.i. izvajalske (performing) umetnosti. Te učence uvrščamo v skupino s PP. Njihove osebne lastnosti se nanašajo na različna področja: miselno-spoznavno (dober spomin, smisel za humor, nenavadna domišljija), učno-storilnostno (razgledanost, hitro branje), motivacijsko (radovednost, raznoliki in močno izraženi interesi, uživanje v dosežkih), socialno-čustveno (občutek za pravičnost, samostojnost, empatičnost, smisel za organizacijo).

Nadarjeni učenci, ki so učno neuspešni:

-nezainteresirani za šolo, strah pred spraševanjem, hiperaktivnost, čustvena in socialna nezrelost...

Odkrivanje nadarjenih učencev: je strokovno zahtevno opravilo. V tem postopku sodelujejo učitelji, šolska svetovalna služba, starši in zunanji strokovnjaki.

Odkrivanje v treh stopnjah:

-evidentiranje

-identifikacija,

-seznanitev in mnenje staršev.

Likovna nadarjenost- je naravna sposobnost, ki omogoča posamezniku visoke dosežke na likovnem področju. Ob ustvarjalnosti in motivaciji mora imeti otrok tudi razvite specifične sposobnosti za nadarjenost. Z likovnega vidika so to vizualno-specialne sposobnosti.

Specifična nadarjenost je likovni talent. Otrok ima bujno domišljijo, zapomni si podrobnosti, riše različne stvari, ne le rož, hiš in ljudi, opazuje okoli sebe, zanima se tudi za dela sošolcev... Likovni talent predstavlja presek specifičnih specialnih sposobnosti, ustvarjalnosti in motivacije.

MEDIJI IN MULTIMEDIJA PRI SODOBNI LV:

Vključujemo jih v proces, če omogočajo razlago, predstavitev in vizualizacijo težje razumljivih abstraktnih pojmov. Medije pri LV uporabljamo ciljno, le kot metodični pripomoček.

Delitev:

PRODUKTIVNI

RECEPTIVNI: tiskane reprodukcije, grafoskop, diapozitivi, video, internet.

Medij naj bo le kvaliteten posrednik med originalom in učencem.

LIKOVNI KOTIČEK:

pogosteje se pojavlja v vrtcu, je pa dobrodošel tudi v nižjih razredih OŠ. Tam otroci ustvarjajo predvsem v prostem času-med odmori, ali OPB. Razvijajo drobno motoriko, izražajo svojo

ustvarjalnost(sponatno), spoznavajo razl.lik.materiale. Tu je spravljen material, pribor, odpadni material, ostanki barvnega papirja, dodatna tabla za čečkanje in risanje, tabla za flomastre.

3 BARVNI KONTRASTI:

svetlo-temni(vi-ru),
toplo-hladni(or-mo),
komplementarni (barve,ki so nasproti v barvnem krogu).

POMEN TABELSKE SLIKE:

Učitelj s tabelsko sliko spodbuja pri učencih razmišljanje in učenje s odkrivanjem. Kriteriji, ki jih bodo učenci upoštevali pri svojem ustvarjanju, so tudi kriteriji za estetsko vrednotenje. Nazadnje, ko so vsi izdelki na tabli zraven pa tudi kriteriji, ki so jih morali učenci upoštevati, pri njih vzbudi s tabelsko sliko samoocenjevanje, samokritičnost in objektivnost pri analizi lastnih del ter k primerjavi z deli sošolcev.

VERIFIKACIJA:

SPREMLJANJE IN OPAZOVANJE:

iskanje sprotnih povratnih inf. Lahko je naključno in nesistematično ali namerno, načrtno in sistematično

ANALIZA:

sledi iskanju in oblikovanju povratnih inf.,ugotavljanju značilnosti

VREDNOTENJE: ugotavljanje in določanje vrednosti in pomena v procesu,njegovim sestavinam, didaktičnim pojavom. Je presojanje nečesa po kriterijih; dati neko vrednostno sodbo in ga na podlagi tega izboljšati.

OCENJEVANJE: poseben primer vrednotenja, usmerjeno v oblikovanje ocen dosežkov učencev po vnaprej določenih stopnjah ocen.

CILJI LIKOVNE VZGOJE:

Učenci:

- 1 Razvijajo opazovanje, predvidljivost, lik.mišljenje, lik. spomin in domišljijo
- 2 Razvijajo interes za različne oblike lik.dejavnosti
- 3 Bogatijo in ohranjajo zmožnost lik.izražanja
- 4 Ustvarjajo elementarna znanja, lik.teorije in razvijajo čut za lik.vrednote
- 5 Se seznanjajo z lik.izrazili in se usposabljaajo za njihovo samostojno uporabo
- 6 Ob delu z različnimi materiali in orodji razvijajo motorično spretnost in občutljivost
- 7 Z oblikovanjem prostorov in kiparskih volumnov razvijajo telesno kiparski odnos in občutenje lik.prostoraSe seznanjajo z razlikami in podobnostmi med vizualnim in lik.svetom
- 8 Razvijajo lik.izrazne zmožnosti in ustvarjalnost
- 9 Ob lik.delu bogatijo emocionalne, socialne in estetke osebnostne kvalitete
- 10 Ozaveščanju čutev razvijajo čut za lepo
- 11 Spoznavajo vlogo in pomen vizualnih komunikacij v ožjem in širšem okolju
- 12 Razvijajo zmožnost doživljanje lepote narave in umetnin
- 13 Razvijajo odnos do lik.stvaritev, do nacionalne in splošne človeške lik.kulturne dediščine
- 14 Razvijajo zmožnost oblikovanja meril za kritično vrednotenje lastnih del, del vrstnikov in umetnikov
- 15 Razvijajo zmožnost razumevanja različnih medijev vizualne kulture in zmožnost vrednotenja uporabnih predmetov ter lik.problematike v okolju

TEMELJNI IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA:

RISANJE:

1.razred:

Spontano pridobivajo osnovne likovnoizrazne izkušnje in spoznavajo likovne pojme.

Poznajo pojme: - risala - barva, debelina risala - svetlo, temno risalo - sledi risala

Razlikujejo: - piko (točko) - črto (linijo) - vrste črt: ravna, kriva, tanka, debela, kratka, dolga, vodoravna, navpična, poševna
Poznajo pojme: - risanje - risba - bogatenje risbe
Razločijo pojme: - risarski format - risanje po formatu: levo, desno, spodaj, zgoraj, spredaj zadaj

Prepoznajo pojme: - umetniško delo - razstava - razstavni prostor galerija

2.RAZRED:

Dopolnjujejo, razširjajo likovnoizrazne izkušnje.

Razlikujejo pojme: - točka - črta - različnost črt - ravna črta, na-risana z ravnilom - sproščena črta-sklenjena črta - nesklenjena črta

Opredelijo pojme: - risalna ploskev (cela, posamezni deli) - črtno izpolnjena ploskev - neizpolnjena ploskev - razporeditev narisanih po-dob - risanje od celote k posameznostim

Ločijo: - trde risarske materiale - tekoče risarske materiale - nizanje črt - svetla črtna ploskev - temna črtna ploskev - majhno - veliko
Naštejejo in opišejo: - tekoče materiale - pripomočke za tekoče materiale- debelino pripomočka - bogatitev na-risanega motiva.

3.RAZRED:

Opredelijo pojme: - črta (linija) - prostoročna, narisana s pripomočki, ravna, kriva, vodo-ravna, navpična, poševna, kratka, dolga, tanka, debela, sklenjena, nesklenjena, prekinjena, neprekinjena; - risba

Utrdijo pojme: - trdi in tekoči risarski materiali - risarska orodja - narisana ploskev (celotna ploskev, posamezni deli) - risanje od celote k posameznostim - format risbe

Naštejejo in opišejo pojme: - črtna ploskev v okolju in naravi - črtno izpolnjena ploskev - nizanje in križanje črt

Pojasnijo pojme: - gostota - nizanje črt - križanje črt - svetla ploskev - temna ploskev

SLIKANJE:

1.RAZRED:

Ločijo pojme: - barva - pisane barve - mešane barve

Prepoznajo pojme: - slikar - umetnik - slika - slikarski materiali - slikarski pripomočki

Ugotovijo razliko med pojmi: - slikovna ploskev - oblika slikovne ploskve - velikost slikovne ploskve
Ločijo pojme: - živa barva - umirjena barva - različnost barve

Razločijo pojma: - svetla barva - temna barva

2.RAZRED:

Razlikujejo pojme: - barva - barvna linija - barvna ploskev - paleta - slika - slikar - umetniško delo - galerija

Prepoznajo: - nemešano barvo - mešano barvo - postopno mešanje barv

Razumejo pojme: - risba (skica), slika - razporejanje barvnih ploskev

Ločijo pojme: - trdi slikarski materiali (debelina sledi, barva, svetlost) - slikarska podlaga - oblika podlage, velikost formata

Ločijo pojme in jih naštejejo: - tekoči slikarski materiali - slikarski pripomočki - slikarski pribor -

barva (gosta, redka) - slikarska podlaga (debela, tanka, hrapava, gladka, vpojna, nevpojna, barvna, velika, majhna, oglata, okrogla)

Razložijo pojme: - svetla barva - temna barva - svetlitev barve - temnitev barve

3.RAZRED:

Utrdijo pojme: - risba, slika - barvna ploskev - poslikava slikovne podlage - trganje barvnih ploskev - izrezovanje barvnih ploskev - razporejanje barvnih ploskev - prekrivanje barvnih ploskev

Poznajo pojme: - tekoči slikarski materiali - trdi slikarski materiali - slikarski pripomočki - svetlost - barva - slikarska tehnika - slikovna podlaga

Poznajo pojme: - barvno mešanje - nemešana (čista) barva - mešana barva - postopno do-dajanje barve - slikarska paleta

Opišejo pojme - ponavljanje - enakomerno nizanje elementov - oblika elementov - velikost elementov - barva elementov - krasitev predmetov – okrasek

Razumejo pojme: - svetla barva - temna barva - najsvetlejša, najtemnejša barva - svetlitev barve - temnitev barve

KIPARSTVO:

1.RAZRED:

Razumejo pojme: - gnetenje - valjanje - stiskanje - modeliranje - votel – poln

Poznajo pojme: - kip - kipar -kiparski material: trd, mehak, hrapav, gladek - dodajanje materiala - odzemanje materiala - kiparska orodja

Razložijo pojme: - kip človeškega telesa - kip živalskega telesa - celota - sestavni deli - trdnost kipa

Opišejo: - podobo kipa: resnična, poenostavljena - materiale: na-ravni, odpadni

2.RAZRED:

Razložijo pojme: - kip - kipar - kiparski material: mehak, trd, tekoč, upogibni, naravni, umetni, odpadni - kiparska orodja in pripomočki - dodajanje materiala - odzemanje materiala

Opredelijo pojme: - kip (poln, votel, velik, majhen, razgiban, nerazgiban) - trdnost kipa

Prepoznajo pojme: - raven – kriv - velik – majhen - visok – nizek - nizanje (ponavljanje) - različen - enak - vtisnjen – izdolbljen

3.RAZRED:

Utrdijo pojme: - kip - kiparski material: mehak, trd, tekoč, upogibni, ploski, naravni, umetni, odpadni - kiparska orodja in pripomočki

Opredelijo pojme: - celota, del, - razgiban, nerazgiban kip - obhodni kip - votel, poln - velik, majhen - trdnost kipa - samostojen, sestavljen kip

Opredelijo pojme: - celota, del, - razgiban, nerazgiban kip - obhodni kip - votel, poln - velik, majhen - trdnost kipa - samostojen, sestavljen kip

Prepoznajo pojme: - obhodni kip - kip, ki izhaja iz ploskve - izbočena, vbočena oblika - nizek, visok, vdolbljen - vtiskovanje - površina kipa - nizanje elementov različnih oblik, velikosti

PROSTORSKO OBLIKOVANJE:

1.RAZRED:

Razlikujejo pojme: - prostor - zunaj - znotraj - oblike prostorov: oglat, okrogel - velikosti prostorov: velik, majhen - gibanje v prostoru: spredaj, zadaj, naprej, nazaj, levo desno, poševno, ravno - sestavni deli prostora: tla, stene, strop.

Predstavijo: - bivalni prostor - opremo - uporabne predmete: oblika, barva, velikost - okrasne predmete

2.RAZRED:

Opišejo: - bivalni prostor - zunanji prostor - notranji prostor - gibanje v notranjem in zunanjem prostoru: levo, desno, poševno, naprej, nazaj, spredaj, zadaj; zunaj, znotraj, ven, noter, blizu, daleč - obliko in velikost zgradbe - načrtovalca prostora (arhitekt)

Razlikujejo pojme: - oprema bivalnega prostora - materiali - ročna in strojna izdelava pohištva - barva v prostoru - okrasni predmeti v prostoru

3.RAZRED:

Usvojijo pojme: - prostor (tla, stena, strop) - različnost oblikovanih prostorov - namen oblikovanih prostorov - razporeditev prostorov - zdravi, naravni materiali; uporabnost prostora - naravni material - svetlost in zračnost prostora - barva v prostoru - okrasni predmeti

GRAFIKA:

1.RAZRED: Prepoznajo pojme: - tiskanje - odtis - šablona – površina

2.RAZRED: Razločijo pojme: - tiskarstvo (grafika) - tiskanje - odtis - matrica - pečatnik - materiali za izdelavo matric - površine materialov - tiskarski pripomočki - označitev odtisa

3.RAZRED: Razlikujejo pojme: - grafika - tiskarstvo - šablona, matrica - pečatnik - tiskanje - odtis - hrapave, gladke površine materialov - umetniška grafika - ročno tiskanje